

O'TKIR HOSHIMOVNING "IKKI ESHIK ORASI" ROMANINING BADIY TAHLILI.

Xudoyberganova Dilnoz

Ma'mun universiteti Filologiya tillarni
o'qitish (o'zbek tili) yo'nalishi 25\2-guruh
talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston xalq yozuvchisi O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" romanidagi ijtimoiy muammolar, jamiyat va oiladagi ziddiyat va muammolar yoritilgan. Asarda xalqning og'ir hayoti, qadriyatlari va urush davri tasvirlanadi. Ushbu maqolada asarning badiiy tahlili haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: O'tkir Hoshimov, "Ikki eshik orasi", urush yillari, front ortidagi hayot, xalqning iztiroblari, muhabbat va ayriliq.

Аннотация: В данной статье рассматриваются социальные проблемы противоречия и трудности в обществе и семье романа анализ произведения. узбекского народного писателя Уткира Хошимова "Между двумя дверями". В произведении изображены тяжелая жизнь народа, его ценности и военный период. В статье также рассматривается художественный

Ключевые слова: Уткир Хошимова, "Между двумя дверями" военные годы, тыл, страдания народа, любовь и разлука.

Annotation: This article discusses the social issues depicted in the novel "Between Two Doors" by the people's writer of Uzbekistan, O'tkir Hoshimov, as well as conflicts and problems within society and the family. The work portrays the difficult life of the people, their values, and the family. The work portrays the difficult life of the people, their values, and the wartime period. The article also provides a literary analysis of the work.

Key words: O'tkir Hoshimov, Between two doors, war years, the home front, people's sufferings, love and separation.

Kirish: "Ikki eshik orasi" - o'zbek yozuvchisi O'tkir Hoshimov qalamiga mansub roman. Roman ilk marotaba 1985-yilda chop etilgan. Bu roman kitobxonlar qalbida muhim o'rin egallagan desak adashmaymiz. Mahoratli yozuvchi roman hodisalarini shu qadar teran yozgani uchun har bir voqea kitobxon qalbiga chuqur yetib boradi. Asar shu qadar murakkab vaziyatlarga boyki, unda urush yillari bilan

birga, insonlarning aynan o'sha paytdagi qiyinchiliklari, bir muhabbatning qayg'uli yakuni haqida so'z boradi. Yetti qism, qirq yeti bobdan tarkib topgan roman kompozitsion qurilishi jihatidan ham o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Undagi voqea hodisalar bayonida qatnashgan to'qqizta personaj hikoyalari adib bir-biriga ustalik bilan bog'lagan.

Muallif deyarli qirq yillik qamrab olgan holda, o'zbek xalqining urush yillaridagi hayoti va turmush tarzini, turli voqealar orqali mahorat bilan yoritib bergan. Asarda insonlar taqdiri va inson umrining murakkabligi mahorat bilan tasvirlangan. Adib birinchi navbatda, tinchlikka rahna solgan urushni tilga oladi. Ayniqsa, urush voqeligining har bir ota-ona qalbini jarohatlagani, ko'ngillarga ozor yetkazgani romanning umuminsoniy pafosini tashkil etadi. Adib qalamga olgan obrazlari oddiy odamlarning fazilatlarini-mardligi, matonati, vatanparvarligi va sabr – berdoshi haqida so'zlaydi.

O'tkir Hoshimov o'z romani haqida va shu orqali dilidagi so'zlarni ham aytib o'tgan:

“Rost bilan yolg'on o'rtasi –to'rt enlik”, degan gap bor. Qiziq, nega endi oz emas, ko'p emas, to'rt enlik? Gap shundaki, ko'z bilan quloqning orasi to'rt enlik ekan. Eshitganingga emas, ko'rganingga ishon ... Maqsad –shu. Bu kitobdagi ko'p odamlarni o'zim ko'rganman. Ko'plari bilan gaplashganman. Ba'zilaining o'zi bilan, ba'zilarning ... ruhi bilan... Ba'zilari nimani gapirgan bo'lsa, shuni qog'ozga tushurdim. Ba'zilari nima gapirganini emas, nima o'ylaganini yozishga majbur bo'ldim. (Nachora, hamma rost gapiravermaydi. Ammo yolg'on gapiryotgan odam ham ichida, baribir rostini o'ylaydi.) Xullas, bu savdolar ko'p yillar davomida ko'p kishilarning boshidan kechgan. Ular ustidan hukm chiqarish –sizlarga havola... Tilimning uchida turgan yana bir andishani aytmam bo'lmaydi. Ehtimol, siz bu kitobda foje ko'payibroq ketmadimikin, degan xayolga borarsiz. Nachora, avvalo hayot –nuqul bayramdan iborat emas. Urush esa o'yin emas. Ikkinchi jahon urushi ellik million odamning uvoliga qoldi. Shundan yigirma millioni bizning odamlar edi. Eng aziz, eng asl kishilarimiz. Qolaversa, urush faqat okopdagi jangchilarning joniga chang solib qolmadi. Minglab chaqirim naridagi odamlarni ham sinovdan o'tkazdi. Mushkul damlarda iymonini, insonligini saqlab qolgan ota-onalarimiz, aka-ukalarimiz va opa-singillarimizning hayoti bugungi zamonda bizga o'rnak bo'lsa ne ajab ...

Asarda Kimsan Husanov obrazining muvaffaqiyatli yoritilganini ko'rish mumkin. Bu obraz asar davomida ko'p ko'rinmaydi lekin ikki bobdagi ishtiroki orqali uning jasur, oriyatli, tanti, sodda va mard ekanligini ko'rishimiz mumkin. Asarda ayollar obraziga ham alohida e'tibor qaratilgan. Masalan, Robiya obrazi ham e'tiborga loyiq. Uning

hayoti ham og'ir sinovlarda o'tadi. Robiya yoshligida onasidan ayrilib, otasining tarbiyasida katta bo'ladi va keyinchalik otasidan ham ayriladi. U all, sabrli odobli, go'zal va vafodor o'zbek qizi sifatida ko'rishimiz mumkin. Asarda Orif oqsoqol, Husan Duma, Komil tabib kabi obrazlarni ham uchratish mumkin. Ayniqsa, Orif oqsoqol obrazi romanga ko'rk bag'ishlaydi. U donishmand, tajribali, hayotning oq va qorasini tanigan, har bir ishda tashabbuskorlikni o'z qo'lga oladi. Asarni o'qigan kitobxon murakkab davr ruhiyatini, insonlarning ichki kechinmalari va orzularini chuqur anglaganini his etadi.

Xulosa: Xulosa qilib shuni aytishim joizki, O'tkir Hoshimovning "Ikki eshik orasi" romani inson hayotining naqadar murakkab va sinovlarga boy ekanini yana bir bor tushunib yetdim. Men bu asarni o'qib o'sha davrdagi insonlarning hayot kechinmalarini qalban va ruhan his qilib ko'rdim. Bu asarni shunday berilib o'qidimki go'yoki qahramonlar bilan birga yashadim, ular bilan birga kuldim, birga yig'ladim va birga iztirob chekdim. Bu roman menga achchiq va shirin tomonlarini, inson taqdiring naqadar murakkab va ba'zan shavqatsiz sinovlarga boy ekanini qalbim orqali his qildirib berdi. Bu asar menga shuni anglatdiki, hayot –bu ikki eshik orasidagi qisqa, ammo mamunli yo'l ekan. Bu yo'lda kimdir baxt topadi, kimdir yo'qatadi, biroq eng muhimi- inson o'z qalbini yo'qatmasligi kerak. Men bu asardan nafaqat zavq oldim, balki hayotga boshqacha nigoh bilan qarashni va shukur qilishni o'rgandim. Bu roman mening qalbimda o'chmas iz qoldirdi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Hoshimov O'. "Ikki eshik orasi" –Toshkent: Sharq, 2019.
2. Karimov N. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent, 2010.
3. Ziyonet elektron kutubxonasi.
4. O'zbek milliy ensiklopediyasi.